

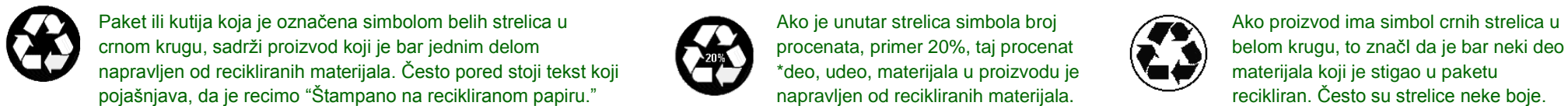
RECIKLAŽNE OZNAKE

Simbol precrtane kante za otpatke označava da se ovaj proizvod ne sme bacati sa ostalim otpadom, ni pod kojim uslovima! Potrebno ga je odneti u specijalne centre za reciklažu baš za ove proizvode ili u kante za OPASAN otpad. Dakle postoji zabrana bacanja, ali mnogo bitnije je da znamo da ako završi u đubretu, pa na deponiji ili u prirodi, ispušta otrove koji kroz zemlju, vodu ili vazduh dospevaju do svih nas - i izazivaju rak... Ovo važi za elektroniku, za motorno ulje, za sijalice, za baterije i sve što radi na struju.

Prvi simbol za recikliranje dizajnirao je 1970. godine, student Gary Anderson, na Univerzitetu južne Kalifornije u Los Angelesu, pri takmičenju za dizajnersko rešenje održano na prvi Dan planete Zemlje koji se tom prilikom slavio. Potrebno je da razlikujemo dve reči različitog smisla. „Reciklirano“ (engleski „Recycled“) – dakle predmet je već nastao procesom reciklaže. „Može se reciklirati“ (engleski „Recyclable“) – dakle predmet tek trebamo odvojiti u kantu za reciklažu.

Reciklirano (engleski „Recycled“)

Paket ili kutija koja je označena simbolom belih strelica u crnom krugu, sadrži proizvod koji je bar jednim delom napravljen od recikliranih materijala. Često pored stoji tekst koji pojašnjava, da je recimo „Štampano na recikliranom papiru.“

Ako je unutar strelica simbola broj procenata, primer 20%, taj procenat *deo, udeo, materijala u proizvodu je napravljen od recikliranih materijala.

Ako proizvod ima simbol crnih strelica u belom krugu, to znači da je bar neki deo materijala koji je stigao u paketu recikliran. Često su strelice neke boje.

Poslednjih godina razvijen je specijalan simbol samo za papir i karton, za čiju upotrebu treba tražiti dozvolu. Simbol je od firme koja se zove „100% savez za reciklažu papira“ na internet adresi (www.rpa100.com). Ako ispod znaka stoji udeo od 25% to znači da je bar taj udeo papira bio u rukama potrošača ranije pa je recikliran, a ostalih 75% je možda odbačeno u nekoj fabrici pa je reciklirano.

Može se reciklirati (engleski „Recyclable“)

Oba simbola znače isto, ali prvi levo gde su strelice bele je originalni simbol, a drugi je modifikacija prethodnog. Oba simbola označavaju proizvod koji se može i potrebno ga je - reciklirati.

Simbol „Može se reciklirati - za staklo“

Institut za ambalažno staklo Glass Packaging Institute (www.gpi.org) uveo je sledeći simbol kao oznaku. Skoro svako staklo se može reciklirati, ali svakako je dobro označiti ga simbolom.

Simbol „Može se reciklirati - za karton“

Svaki karton koji nije fabrički natopljen smolama i drugim hemikalijama koje ga otvrdnjavaju, može se reciklirati. Ovaj simbol govori da se karton može reciklirati, a ne govori da je to već rađeno i ne odnosi se na sadržaj u kutiji. Simbol je napravila neprofitna organizacija Corrugated Packaging Council (www.corrugated.org)

Polyethylene Terephthalate (PETE or PET)

U Sjedinjenim američkim državama koristi se oznaka PETE, dok ostali koriste PET i radi se o istoj vrsti plastike. Provođači koriste i simbol PET o1. U njega se pakuju boce za sokove, boce za pijaču vodu, boce za pivo, providne plastične ambalaže za salate...Može se farbati (u plavo, zeleno i braon), ali mu tada opada vrednost jer se teže reciklira. **PAŽNJA:** U hemijskoj strukturi ove plastike nalazi se prsten benzena C_6H_6 koji je kancerogen, izazivač raka. Hemijska formula: $(-CO-C_6H_4-CO-O-CH_2-CH_2-O)_n$.

High Density Polyethylene (HDPE)

Koristi se za pakovanje deterdženata, šampona, raznih hemikalija, motornih ulja, a u nekim zemljama se u njega pakuju mleko, jogurt i sokovi.

Kada se od nje prave plastične kese koristi se drugačija oznaka PE-HD02

Hemijska formula: $(-CH_2-CH_2-)_n$

Polyvinyl Chloride (PVC, V)

Nekada se koristila oznaka V jer je pravljeno delom od monomera vinila, ali pošto je u pitanju dugačak molekul polimer oznaka se vremenom pretvorila u PVC. Koristi se za boce sa tečnošću za pranje prozora, boce sa uljem za prženje i sirće, boce za deterdžent, pakovanja hrane, omot za kablove, medicinske tubuse, za prozore, cevi, auto branike... **PAŽNJA:** Ova plastika sadrži atom hlora Cl, i ako se spaljuje može nastati izazivač kancera, raka, poznat pod nazivom dioksin. Hemijska formula: $(-CH_2-CHCl-)_n$

Low Density Polyethylene (LDPE)

Sportske boce koje izbacuju tečnost na stiskanje, kese u kojima je dugotrajan hleb, kese za smrznuto povrće, plastične torbe, jakne i tepisi.

Proizvođači torbi koriste drugačije oznake i to PE-LD04.

Za proizvode još manje gustine, proizvođači torbi koriste LLDPE4 oznaku.

Hemijska formula: $(-CH_2-CH_2-)_n$

Polypropylene (PP)

Koristi se za boce u koje se u fabrici sipa vrela tečnost, tj. boce za sirupe, boce za jogurte, boce za kečap, prave se slamke, medicinske boce...

Napravlje je poseban simbol za ovu plastiku, u kome je trugao okrenut na dole. Hemijska formula: $(-CHCH_3-CH_2-)_n$

Polystyrene (PS)

Može biti tvrd i penast. Prave se plastični tanjiri i šolje, držači jaja, plastične kašike i viljuške, poslužavnici... **PAŽNJA:** U hemijskoj strukturi ove plastike nalazi se prsten benzena C_6H_6 koji je kancerogen, izazivač raka. Hemijska formula: $(-CHC_6H_5-CH_2-)_n$

Ostalo

Sve što nije označeno brojevima 1,2,3,4,5,6 unutar trugla. Neke veće boce za vodu i hranu.

Slučaj kada nedostaju slova

Ako postoje samo brojevi za sve prethodno navedene kategorije značenje ostaje isto i gleda se broj, jer nema slova.

Slučaj kada je ispred slovo „R“

Ako je ispred slovo R to znači da je plastika već reciklirana, ali se može ponovo reciklirati.

Zelena tačka ili „Green Dot“ ili „Der Grüne Punkt“

Ova tačka znači da je proizvođač platio da se sakuplja i reciklira ambalaža, kao i da se proizvođač obavezao da će smanjiti nepotrebnu ambalažu i stvarati material koji se lakše reciklira u fabrikama. Ovaj simbol razvila je nemačka firma [Duales System Deutschland AG](http://www.dualesystem.de) 1991. godine. Prihvatile su je sve evropske zemlje, ali i neke van EU. 1995. g. prava za izdavanje dozvola za korišćenje ove tačke su preneti na [Packaging Recovery Organisation Europe s.p.r.l.](http://www.packagingrecovery.org), poznate i kao PRO EUROPE.

NAPOMENA O AUTORSKIM PRAVIMA: Ovaj materijal su razvili aktivisti **Centara za razvoj ekološke svesti - „IZVOR“**, i možete ga koristiti pod [creativecommons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/) uslovima koje smo naveli u simbolu. Dakle koristite ga navodeći autora, u nekomercijalne svrhe i obavezno pod ovom licencom. Ovom licencom nesebično delimo znanje. Saznajte više o licencama ostatka slobodnog sveta na <http://www.creativecommons.org> Naša internet prezentacija se nalazi na adresi www.well.org.rs